

Sbírka zákonů a nařízení státu československého.

Částka 23.

Vydána dne 13. března 1922.

Obsah: (71.—74.) 71. Zákon o vystěhovalectví. — 72. Vyhláška o pověření předsedy sedrie v Užhorodě výkonem agendy ve věcech advokátních na Podkarpatské Rusi. — 73. Zákon, jímž se upravuje vyučování v naukách obchodních, v moderních jazycích, v krasopise, v těsnopise a v psaní na stroji. — 74. Zákon, jímž se povoluje způsob úvěru na úhradu nákladů, spojených s mimořádnými opatřeními vojenskými v podzimu 1921.

71.

Zákon ze dne 15. února 1922 o vystěhovalectví.

Národní shromáždění republiky Československé usneslo se na tomto zákoně:

I. USTANOVENÍ VŠEOBECNÁ.

§ 1.

Pojem vystěhovalce.

Vystěhovalcem podle tohoto zákona jest, kdo odchází z území Československé republiky do ciziny, aby si tam hledal výživu, nebo s úmyslem již se nevrátiti, jakož i každý příslušník jeho rodiny, který ho doprovází nebo následuje.

Vystěhování samo o sobě nemá v zápětí ztráty státního občanství.

Osoby, které cestují po moři v mezipalubí nebo v lodní třídě, již nařízení prohlásí za rovnocennu s mezipalubím, je pokládáti za vystěhovalce, leč by bylo z okolností jasné zřejmo, že jdou do ciziny s úmyslem jiným, než jaký uvádí první odstavec tohoto paragrafu.

§ 2.

Omezení svobody vystěhovalectví.

Vystěhovalectví jest v mezích platného práva svobodno.

Vláda může nařízením zakázati neb omeziti vystěhování do určitého území, je-li tam vážně ohrožen život, svoboda nebo majetek vystěhovalců, nebo vyžaduje-li toho péče o hospodářské nebo mravní zájmy vystěhovalců. Mimo to může ministr sociální péče v dohodě s od-

bornými ministerstvy vystěhovalectví omeziti na určité dopravní směry, které jsou s hlediska státního dozoru, veřejných zájmů neb ochrany zájmů vystěhovalců nejvhodnější.

Pokud branná povinnost omezuje vystěhovalectví, stanoví branný zákon a nařízení podle něho vydaná.

Nezletilí českoslovenští státní příslušníci, kteří neodcházejí do ciziny s otcem, potřebují k vystěhování svolení úřadu poručenského.

Toto ustanovení se nevztahuje na nezletilce starší 18 let, kteří se stěhují do cizího státu v Evropě; poručenský úřad může však vystěhování zakázati, lze-li se podle okolností, zejména z nezletilcova zaměstnání v cizině, obávati ohrožení jeho zdraví nebo mravnosti.

Nezletilé ženy a osoby mužské do 16 let mohou se bez otce nebo matky stěhovati mimc to jen tehdy, když je prokázáno, že cestují až na místo určení v průvodu úplně spolehlivých osob starších 24 let.

Dále nesmějí se vystěhovati:

a) kdo jsou v trestním vyšetřování nebo vyhledávání pro zločin nebo přečin, kdo mají odpykati trest na svobodě, jakož i kdo jsou stíháni zatykačem nebo byli veřejně předvoláni;

b) rodiče, kteří chtějí své děti mladší 16 let zanechat doma, aniž zajistili stálé péče o ně;

c) kdo nejsou pro pokročilý věk, nemoc anebo tělesné vady práce schopni, není-li prokázáno jejich dostatečné zaopatření na místě určení;

d) kdo by po zaplacení cestovného přibyli na místo určení bez prostředků;

e) komu zákony státu, do něhož se hodlá vystěhovati, zakazují přístup.

§ 3.

Vystěhovalecký cestovní list.

Každý vystěhovelec československé státní příslušnosti musí býti opatřen vystěhovaleckým cestovním listem do státu, do něhož se stěhuje.

Vystěhovalecký cestovní list zastupuje listiny, předepsané pro československé státní příslušníky k cestám do ciziny, a vydává se žadateli, jakmile byla zjištěna jeho totožnost a okolnost, že proti vystěhování není podle platných předpisů námitek.

Podrobnější ustanovení o vydávání vystěhovaleckého cestovního listu, jeho formě a obsahu určí nařízení.

Nařízením může býti ustanoveno, že se na vystěhování do některých států evropských nebo pro určité druhy vystěhovačů — vyjma osoby uvedené v § 31 branného zákona — nevztahuje povinnost, kterou ukládá odstavec první.

§ 4.

Humanitní péče o vystěhovance.

Ministerstvo sociální péče může zakládati potřebná ochranná zařízení pro vystěhovance jak v republice tak i v cizině a může vybavit určitými právy podle tohoto zákona zařízení, která byla již založena nebo na podnět soukromý ještě založena budou.

Humanitním spolkům a společnostem, které svou obecně prospěšnou činností zabraňují protizákonnému nebo pro vystěhovance povážlivému vystěhovalectví, pečují o tělesné, mravní a hospodářské dobro vystěhovačů a podporují jejich obchodní styky s vlastí, může ministr sociální péče přiznati různá oprávnění podle tohoto zákona, jež může kdykoli odvolati a omeziti. Součinnost těchto spolků a společností v podnicích, vyžadujících podle tohoto zákona povolení, podléhá týmž podmínkám jako podnik sám; další podmínky mohou býti předepsány při udělování povolení.

Takové spolky a společnosti nechtě oznamují na základě svého spojení se zprostředkovateli práce každé osobě, s níž mají jako s vystěhovalcem co činiti, zda může najíti v tuzemsku příležitost k výdělečné činnosti stejného druhu.

Při podnicích, které vyžadují podle tohoto zákona povolení, jest mimo účast podle tohoto paragrafu povolenou každá jiná součinnost zakázána, pokud se neděje pouze v rámci poměru služebního nebo pracovního.

§ 5.

Informace o vyhlídkách vystěhovalectví.

Ministr sociální péče bude dbáti přiměřenou úpravou služby informační toho, aby obyvatelstvo nemohlo býti uváděno v omyl o vyhlídkách vystěhovalectví.

Informace o vyhlídkách vystěhovalectví mohou býti udílěny jen s povolením ministra sociální péče.

Zvláštního povolení není třeba pro informace, jež jsou nutné k najímání a zjednávání podle tohoto zákona přípustnému, dále pro informace, jimiž jsou rozšiřovány pouze zprávy úředně vydávané nebo které jsou udílěny jen příležitostně bez úmyslu výdělečného.

Povolení může býti kdykoli omezeno nebo odvoláno.

II. ZJEDNÁVÁNÍ VYSTĚHOVALCŮ.

§ 6.

Zjednávání osadníků.

Zjednávati osadníky pro cizinu se zakazuje.

Nařízením může býti dovoleno zjednati určitý počet osadníků pro některý stát, je-li tam učiněno opatření na ochranu vystěhovačů po stránce zdravotní a hospodářské a zaručí-li tamní vláda právní jistotu, možnost dozoru a zastupování československými orgány nebo jimi ustanovenými zástupci před tamními soudy a úřady, zachování národnosti a vyznání, jakož i nezkrácené právo návratu československých státních příslušníků. Povolení pozbuje platnosti určitou dobu po skončeném zjednávání pro tu kterou osadu a buď dáno jen na vysokou jistotu, která se vrátí teprve po provedené revisi osady československými orgány. V povolení buď nařízen způsob dopravy a uložena povinnost bezplatné zpětné dopravy osadníků, kteří onemocněli nebo byli shledáni nezpůsobilými, a buď zároveň ustanoveno, že ten, kdo osadníky opatřuje, je povinen hraditi škodu, kdyby snad nemoc, úraz nebo vůbec nezpůsobilost k práci vznikla vinou nebo nedbalostí jeho nebo jeho orgánů; náhradou je povinen také tehdy, mohl-li nezpůsobilost osadníkovu předvídati.

§ 7.

Najímání dělníků pro země mimo evropské.

Najímati dělníky pro země mimo evropské se zakazuje.

Výjimky z tohoto zákazu může povolit ministr sociální péče pro najetí určitého počtu osob, kterých má být použito jen ve vlastním podniku najímatelově. V povolení buďte předepsány podmínky, za nichž se najímání povoluje. Povolení může být kdykoli omezeno neb odvoláno.

§ 8.

Najímání dělníků do zemí evropských.

Najímání dělníky do některého cizího státu evropského dovoleno je pouze se svolením státního úřadu práce, který zároveň určí, ve kterém kraji, kterého oboru a jaký počet dělníků může být najat.

§ 9.

Zprostředkování najímání.

Najímání dělníků podle §§ 7 a 8 musí se díti jediné prostřednictvím zprostředkovatele práce.

§ 10.

Označení zaměstnavatele.

Dělníci smí být najímáni do ciziny pouze na písemné objednávky zaměstnavatelů jednotlivě a přesně označených nebo pro vlastní potřebu toho, kdo obdržel povolení najímání. Na objednávce musí být příslušným úřadem cizího státu potvrzeno, že se údaje objednávky shodují se skutečností a že není námitek proti zamýšlenému najetí.

§ 11.

Pracovní smlouva a její obsah.

Najatý dělník musí před odchodem do ciziny obdržeti písemnou pracovní smlouvu v řeči své a v řeči zaměstnavatelově.

Pracovní smlouva musí obsahovati:

1. Jméno a bydliště zaměstnavatele;
2. pracovní místo (provozovnu) a druh podniku;
3. jméno, rok a den narození, domovskou obec a poslední bydliště zaměstnance;
4. obor zaměstnání a druh prací, pro něž se najímání děje;
5. určení doby, na kterou zaměstnavatel zaměstnance najímá a práci mu zaručuje;
6. pravidelnou pracovní dobu, pracovní přestávky, vymezení práce přes čas a dny, kdy se nepracuje;
7. určení pravidelné mzdy časové neb úkolové za jednotlivé výkony, odměny za práci přes čas, naturální požitky a lhůty vyplácení mzdy;

8. ustanovení o závazcích zaměstnavatelových pro případ onemocnění, úrazu neb úmrtí zaměstnancova;

9. ustanovení o lhůtě výpovědní a případných podmínkách, za kterých může být pracovní poměr zaměstnavatelem nebo zaměstnancem jednostranně zrušen;

10. úmluvu o tom, kdo má nésti náklady cesty do místa pracovního a cesty zpáteční, jakož i výslovné zjištění, byla-li dána záloha, po případě její výši, kde je složena a kdy bude vyplacena.

Pracovní smlouva musí obsahovati záruku, že v podniku není ani stávky, ani výluky a že najatému zaměstnanci budou poskytnuty aspoň tytéž pracovní a mzdové podmínky jako tuzemským dělníkům téhož oboru a téže odborné výkonnosti, a to po celou dobu pracovního poměru.

Pracovní smlouvy s mužskými dělníky obsahují ustanovení, že bude dělníkovi, aby mohl vyhovět své odvodní povinnosti, poskytnuta potřebná dovolená pro cestu k odvodní komisi nebo československému zastupitelskému úřadu a zpět až do 3 dní, aniž mu bude sražena mzda přesahující denní mzdu v místě obvyklou.

Nařízením může být určeno, že má pracovní smlouva obsahovati ještě další údaje.

§ 12.

Nepřípustná ustanovení smlouvy.

Do smlouvy nesmí být pojata ustanovení, podle nichž

- a) se dělník vzdává pořadu práva při sporech z pracovní smlouvy;
- b) dělník má zřídit jistotu, jež převyšuje mzdu za jeden měsíc;
- c) dělník v otázce jednostranného zrušení poměru pracovního jest v nepříznivějším postavení než podle zákona země, do níž se přistěhoval.

Nařízením může být určeno, že do smlouvy nesmí být pojaty ještě jiné podmínky.

III. DOPRAVA VYSTĚHOVALCŮ.

§ 13.

Povolení k dopravě.

Podnikatelem dopravy podle tohoto zákona jest, kdo obstarává přesídlení vystěhovalců ať vlastními, ať cizími prostředky dopravními

po živnostensku neb alespoň s úmyslem pravidelného pokračování neb opakování.

Provozovati dopravu vystěhovalců může jen ten, kdo k tomu obdržel povolení ministra sociální péče.

Povolení k dopravě mohou obdržeti, jsou-li s to, aby vystěhovalce podle ustanovení tohoto zákona dopravovali, a podrobí-li se všude, zejména také v cizozemských přístavech státnímu dozoru a kontrole:

1. českoslovenští státní příslušníci, jejichž živnostenský podnik má sídlo v území československé republiky;

2. obchodní společnosti a právnické osoby mající své sídlo na území československé republiky; veřejné obchodní společnosti, komanditní společnosti a komanditní společnosti na akcie však jen tehdy, jsou-li jejich osobně ručící společníci vesměs československými státními příslušníky;

3. cizozemci, cizozemské společnosti, jakož i takoví českoslovenští státní příslušníci, jejichž živnostenský podnik nemá sídla na území československé republiky,

a) ustanoví-li v území československé republiky zmocněnce, který je v tomto dopravním podniku zastupuje jak proti úřadům, tak i proti jednotlivcům s neomezeným právem a s neomezenou odpovědností,

b) podrobí-li se ve všech sporech z povoleného dopravního podniku československému právu a československým soudům a prohlásí-li, že přijímají veškeré povinnosti, jež tento zákon a předpisy, vydané na jeho základě, podnikateli dopravy ukládají.

Cizozemské společnosti mohou obdržeti povolení k dopravě jen tehdy, jsou-li podle platných předpisů připuštěny k obchodování v tuzemsku a ustanoví-li některého člena svého tuzemského zastupitelství svým zmocněncem.

Zmocněnec musí býti československým státním příslušníkem a potřebuje schválení ministra sociální péče, které může býti odvoláno, poruší-li zmocněnec zákon nebo podmínky schválení. Má práva a povinnosti podnikatele dopravy podle tohoto zákona, pokud nebylo ustanoveno jinak.

Povolení k dopravě uděluje se na jeden rok, pouze pro určité státy, části jejich neb určitá místa a při dopravě zámořské jenom pro určitá přístavní místa, i může býti ministrem sociální péče omezeno neb odvoláno, poruší-li podnikatel dopravy zákon nebo podmínky povolení. K zámořské dopravě vystěhovalců může býti uděleno povolení jen těm, kdo pro-

káží, že disponují loďmi, vyhovujícími ustanovení § 31.

Povolení k dopravě vystěhovalců nemůže býti uděleno těm, kdo se zabývají zjednáváním vystěhovalců nebo kdo jsou s takovými osobami v obchodním spojení, jakož ani těm, o nichž lze předpokládati, že se domáhají povolení k dopravě za účely kolonisace v cizině. Takové osoby nesmějí býti ustanoveny zmocněnci ani zástupci.

§ 14.

Jistota.

Podnikatel ručí soukromoprávně za všechna jednání svých zaměstnanců v oboru obchodů vystěhovaleckých. Za zaměstnance zmocněncovy ručí soukromoprávně zmocněnec a podnikatel rukou společnou a nerozdílnou.

Kdo žádá za povolení k dopravě, jest povinen složit předem jistotu ve výši, již stanoví ministr sociální péče nejnižší částkou 300.000 Kč.

Také schválení zmocněnce (§ 13, odst. 3., lit. a) státi se může teprve po složení jistoty určené ministrem sociální péče nejnižší částkou 100.000 Kč.

Jistota podnikatele dopravy a jistota jeho zmocněnce ručí za všechny závazky jejich nebo jejich zástupců a ostatních zaměstnanců z provozování podniku jak vůči státu tak vůči vystěhovalcům, jakož i za tresty peněžité, pokuty a útraty řízení.

Podnikatel nebo zmocněnec musí na výzvu ministra sociální péče jistotu, kdykoli se ztenčí, do 14 dnů po zpravení o tom doplniti. Jistota se vrátí za 3 léta ode dne, kdy povolení k dopravě nebo zmocnění pozbylo platnosti. Kdyby v té době nebyla ještě vyřízena otázka některých nároků proti podnikateli nebo zmocněnci, zadrží se jistota až do konečného vyřízení.

Podrobnější ustanovení o složení a vrácení jistoty budou vydána nařízením.

Za povolení k dopravě složití má podnikatel vždy dávku 10.000 Kč.

§ 15.

Vystěhovalecké kanceláře.

Podnikatel dopravy musí ku provozování svých obchodů vystěhovaleckých zříditi v Praze vystěhovaleckou kancelář.

Ministr sociální péče může povolit, aby podnikatel (zmocněnec) otevřel další kanceláře mimo Prahu. Toto povolení může být dáno jen, připouští-li to účelná organizace vystěhovalců, a to jen pro místa, v nichž je sídlo politického úřadu II. stolice. Povolení dává se na rok a může být kdykoliv odvoláno; za každé takové povolení další kanceláře musí podnikatel dopravy složit dávku 5000 Kč.

Vedením kanceláře může být pověřen pouze trvale ustanovený, ministrem sociální péče schválený úředník jako zástupce podnikatele dopravy; ministr sociální péče, jemuž nutno oznámiti jeho jméno a objem dané mu plné moci, může kdykoli žádati, aby byl ihned zbaven vedení kanceláře, po případě také vyloučen z činnosti v kanceláři nebo vůbec z použití ve vystěhovalcecké službě podnikatele na území Československé republiky.

Takovými zástupci podnikatele dopravy smejí být ustanoveni jen plnoprávní a vzhledem na svěřené jim obchody spolehliví českoslovenští státní příslušníci. Nemohou jimi být ustanoveni:

a) činní úředníci a jiní zaměstnanci státní, zemští, župní, municipální, okresní, obecní nebo železniční, členové Národního shromáždění, župního, okresního neb obecního zastupitelstva, duchovní, učitelé, advokáti, notáři a lékaři;

b) provozovatelé živnosti hotelové, hostinské a výčepnické, jejich nájemci a zástupci, jakož i příslušníci rodiny, žijící s nimi ve svazku rodinném.

Zástupce musí být ustanoven na pevný plat. Zakázáno jest ustanoviti jej na plat, který se řídí počtem smluv jím uzavřených nebo zprostředkovaných, nebo který se mění podle toho, jak podnik prospívá; zakázána jest i každá účast na zisku a každá jiná odměna, remunerace nebo náhrada útrat, kterou by zákon byl obcházen. Zástupci jest zakázáno provozovati obchody, náležející v obor podniku podle § 13, na vlastní účet nebo bez schválení ministra sociální péče pro jiného podnikatele dopravy. Svou činnost nesmí prováděti cestováním.

§ 16.

Cestovní kanceláře.

Cestovním kancelářím nesmí již být udělováno oprávnění vydávati jízdní lístky pro mezipalubí nebo lodní třídu, kterou nařízení prohlásí za rovnocennu s mezipalubím, jakož ani vydávati lístky pro ostatní lodní třídy

vystěhovalcům; dosavadní oprávnění taková pozbývají platnosti dnem, kdy zákon tento nabude účinnosti.

§ 17.

Zaměstnanci podniků dopravních.

Podnikatel dopravy a jeho zástupci (§ 15) nesmějí při provozu dopravy vystěhovalců používat součinnosti prostředníků (cestovních kancelářů, agentů a pod.) ani zaměstnávat zřízence mimo obchodní místnosti. Ministr sociální péče může jim však na určitou dobu a do odvolání povolit, aby mohli použití na určitých místech zaměstnanců mimo obchodní místnosti k přijímání a dalšímu dopravování vystěhovalců. Tito zaměstnanci musí být ve své vlastnosti označeni zřetelně viditelnými odznaky a opatřeni úřední legitimací, kterou mají míti vždy u sebe. Osoby označené v § 15, předposlední odstavec, lit. a) a b), nemohou být přijaty za zaměstnance podniku.

Pro přijímání zaměstnanců platí podmínky posledního odstavce § 15.

Podnikatel dopravy jest povinen předkládati ministerstvu sociální péče seznamy zaměstnanců ve svých kancelářích (§ 15), kteří jsou pověřeni pracemi při dopravě vystěhovalců. V seznamech buď uveden způsob upotřebení. Každá změna ve stavu těchto zaměstnanců nebo v jejich trvalém upotřebení buď oznámena do 8 dnů.

Na žádost ministra sociální péče musí být ten který zaměstnanec podniku z jeho služebního místa ihned odstraněn nebo vůbec vyloučen z použití ve vystěhovalcecké službě podnikatele na území Československé republiky, porušil-li zákon nebo předpisy vydané na základě jeho.

§ 18.

Vedení knih a výkazy.

Podnikatel dopravy a jeho zástupci musí vésti knihy, jež by podávaly obraz všech jejich obchodů při dopravě vystěhovalců. Každý zápis musí obsahovati poukaz na příslušnou korespondenci. Knihy a korespondence buďte uschovávány po 5 let ode dne posledního zápisu.

Ministerstvo sociální péče může kdykoli zkoušet nebo dáti zkoušet činnost podnikatele dopravy, jeho zástupců a zaměstnanců, vyžadovati od nich zprávy, nahlížeti do jejich knih a obchodní korespondence a činiti si z nich výpisy.

Podnikatelé dopravy vystěhovalců jsou povinni předkládati úřadu výkazy o vystěhovalcích, jichž dopravu obstarali.

Podrobnější ustanovení o provozování obchodu osobami v prvním odstavci jmenovanými, o dozoru na ně a o způsobu, obsahu a době předkládání výkazů o vystěhovalcích vydána budou nařízením.

§ 19.

Zakázaný způsob provozování.

Podnikateli dopravy a jeho zástupci (§ 15) i každému zaměstnanci jeho jest zakázáno:

a) uváděti v oznámeních týkajících se dopravy vystěhovalců něco jiného než označení podnikatele a jeho kanceláří, jízdní řád příslušných plavebních linií, znaky lodí a podmiňky dopravní a rozesílati tato oznámení bez vyzvání;

b) navazovati ve věcech vystěhovalců s některou osobou bez předchozího vyzvání nebo dotazu styky, zasílati jí zprávy o věcech dopravních, odměňovati takovou bez jejich přičinění vyvinutou činnost třetích osob penězi nebo peněžní hodnotou nebo využívati jí na svůj prospěch;

c) uzavírat s vystěhovalci nebo příslušníky jejich rodin obchody kupní, směnné neb úvěrní jakéhokoli druhu ať přímo neb osobami třetími.

§ 20.

Doprava zakázaná.

Zakázáno jest dopravovati vystěhovalce československé státní příslušnosti:

a) kteří se nemohou vykáhati platným vystěhovalcickým cestovním listem (§ 3) pro onen stát, do něhož se stěhují;

b) o nichž podnikatel dopravy ví, že jim není podle § 2 dovoleno vystěhovati se, anebo

c) že jim cizí stát nebo cizozemská korporace neb ústav přímo či nepřímo slíbil, že náklady dopravy úplně nebo částečně zapraví, nahradí, dá na ně zálohu nebo je skutečně zapravil, nahradil nebo na ně zálohu dal.

Ministr sociální péče může povolit výjimky ze zákazu uvedeného v odst. lit. c).

§ 21.

Zakázané jízdní lístky a poukázky.

Zakazuje se prodávati a používati jízdních lístků podniků, které nemají povolení k do-

pravě (§ 13), jakož i poukázek na takové lístky. Takové jízdní lístky a poukázky budou prohlášeny za propadlé, kdekoli budou nalezeny. Prodávatelé jejich ručí kupci za vzniklou škodu.

§ 22.

Dopravní smlouva.

Podnikatel dopravy smí vystěhovalce dopravovati jenom na základě písemné dopravní smlouvy. Smlouva nesmí býti uzavřena s osobami, které nepředložily vystěhovalcického cestovního listu. Vzorec a obsah smlouvy určen bude nařízením.

Nařízením může býti podnikateli dopravy předepsáno, aby se ve smlouvě zavázal, že se podrobuje ve sporech s vystěhovalcem ze smlouvy dopravní, nebo pokud se týče povinností, jemu tímto zákonem uložených, rozhodčímu výroku přednosty místně příslušného československého konsulárního úřadu, podrobí-li se tomuto výroku písemným prohlášením také vystěhovalce.

Dopravní smlouva musí býti vystěhovalci vydána bez průtahu po zaplacení celé dopravní ceny, nejpozději však dříve ještě, než opustí území československé republiky.

§ 23.

Všeobecné povinnosti podnikatele.

Podnikatel dopravy má proti každému vystěhovalci, jím dopravovanému, povinnost:

1. Dopraviti jej a jeho zavazadla z místa ve smlouvě označeného až na místo tam uvedené (po případě již ze stanice sběrné a až do místa, kam se stěhuje) a za poplatek smlouvou určený, který v žádném případě nesmí býti zvýšen;

2. dbáti o zdravé, čisté, dostatečné jeho stravování a ubytování po celou cestu, není-li smlouvou určeno, že se o to vystěhovalce cestou po souši stará sám;

3. pečovati o bezplatné lékařské ošetřování vystěhovalcovo cestou po moři, pro případ úmrtí cestou vůbec také o řádné pohřbení;

4. pojistiti, pokud možno u některé československé pojišťovací společnosti, až do místa určení hlavu rodiny, po případě jejího zástupce na úraz, zavazadla proti poškození a ztrátě podle premiové sazby, ministrem sociální péče schválené.

Naproti tomu jest podnikateli dopravy zakázáno:

a) činiti o dopravném a pojistném úmluvy, že je vystěhovalce vyrovná zcela nebo z části prací, již má konati cestou nebo na místě určení, nebo že je zaplatí teprve po přibytí na místo určení;

b) žádati a přijímati od vystěhovalce mimo dopravné a pojistné ještě jinou úplatu nebo službu, nebo dávatí vystěhovalci zálohu;

c) omezovati vystěhovalce ve svobodné volbě místa jeho pobytu, jeho času nebo jeho zaměstnání v zemi určení;

d) vybíratí od vystěhovalců při použití veřejných dopravních prostředků dopravné vyšší, nežli je stanoveno jejich sazbou, a v případě snížení sazby vyšší dopravné, nežli bylo dopravnímu podniku skutečně zaplacen.

Ustanovení smlouvy dopravní, která odporují těmto zákazům, jsou neplatná.

§ 24.

Dopravní sazby.

Sazby pro dopravu osob a zavazadel musí podnikatel oznámiti nejpozději 14 dní před tím, než mají nabýti platnosti, ministerstvu sociální péče.

Ve 14 dnech může býti nařízena změna sazeb, jsou-li takové, že by mohly způsobiti buď využitkování tísně vystěhovalců nebo podporování vystěhovalectví vůbec nebo do určité země na újmu veřejných zájmů. Před takovouto změnou buď slyšen podnikatel.

V případech mimořádně nutných změn může býti lhůta pro oznámení sazeb ministrem sociální péče zkrácena.

Sazby dopravní dobře čitelné buďte vyvěšeny na místě nápadném v obchodních místnostech podnikatelů (§ 15).

Jest zakázáno vybíratí dopravné nad sazbu; úmluvy, zákazu tohoto nedbající, jsou neplatné. Majitel jízdního lístku může žádati vrácení přeplatku, od něho vybraného, v trojnásobné výši.

§ 25.

Opatření pro vystěhovalce před odplutím a po přistání.

Podnikatel je povinen postarati se, aby všechny transporty vystěhovalců, které nejsou doprovázeny zvláštními průvodčími, očekávány byly v přístavě naložení i v přístavě vylodění jeho zaměstnanci, kteří nesmějí vystěhovalcův opustiti v přístavě naložení až do odjezdu lodí a musejí býti opatření zřetelně

viditelnými odznaky a úřední legitimací; o přibytí vystěhovalců buď v přístavu naložení i vylodění včasné uvědomen příslušný československý zastupitelský úřad, delegát nebo vystěhovalcecký komisař.

Od hodiny polední třetího dne, předcházejícího smluvený den odjezdu, až do vstoupení na loď jest podnikatel povinen vystěhovalce v přístavu, v němž má na loď vstoupiti, nebo ve sběrné stanici zdarma ubytovati a stravovati.

§ 26.

Vrácení dopravného a zpětná doprava.

Nemůže-li vystěhovalce pro nemoc nebo pro jinou neodvratnou náhodu, k níž nedal svým zaviněním podnětu, nastoupiti cesty nebo v ní pokračovati, nebo zemře-li před nastoupením cesty nebo cestou, může sám nebo jeho dědic žádati vrácení celého dopravného, nenastoupil-li cesty vůbec, nastoupil-li ji však již, té části dopravného, která připadá na nevykonanou část cesty; vystěhovalce nebo dědic jeho jest však povinen oznámiti překážku cesty bez průtahu podnikateli, jeho zmocněnci nebo zástupci.

Totéž žádati mohou pro svou osobu členové jeho rodiny, lze-li jeho nemožnost pokračovati v cestě nebo jeho smrt pokládati pro ně za důležitou příčinu pro upuštění od cesty neb od pokračování v cestě.

Ustoupí-li vystěhovalce před nastoupením cesty nebo za cesty z jiných důvodů od dopravní smlouvy, může žádati vrácení polovice dopravného, připadajícího na nevykonanou cestu.

Dopravil-li podnikatel vystěhovalce, který byl podle přistěhovalceckých zákonů země určení v této zemi odmítnut, jest povinen dopravití jej co nejdříve zdarma zpět do jeho posledního bydliště, a leží-li toto mimo hranice Československé republiky, až na místo přechodu z republiky přes hranice; náklady zaopatření cestou musí podnikatel hraditi ze svého.

§ 27.

Nároky vystěhovalcevy, opožděli se neb odpadneli vůbec odjezd nebo cesta další.

Nastalo-li opoždění odjezdu z přístavu naložení bez viny vystěhovalcevy, vystěhovalce může žádati buď bezplatné přístřeší a stravu nebo zaplacení denního odškodného, jak bude určeno nařízením.

Činí-li zpoždění více než týden, má výstěhovalec právo od smlouvy ustoupiti a bez újmy jinakých nároků náhradních žádati vrácení zaplaceného dopravného, jakož i náhradu nákladů cesty zpáteční čítaje v to nutné stravování.

Upustí-li loď od nastoupené cesty nebo ji přeruší, nebo nastane-li zpoždění další podnikatelem převzaté dopravy z přístavu vylovení — to vše z důvodů jakýchkoliv — musí podnikatel vystěhovanci až do další dopravy opatřiti buď přiměřené přístřeší a stravování nebo mu zaplatiti denní odškodné; mimo to jest povinen pečovati o to, aby byl vystěhovalec se zavazadly dopraven zdarma a pokud možno nejdříve na místo určení.

§ 28.

Neplatná ustanovení smluvní.

Ustanovení dopravní smlouvy, která se odchylují od předpisů §§ 25 až 27 na škodu vystěhovalcovu, jsou neplatná.

§ 29.

Lékařská prohlídka vystěhovalců.

Před vstupem na loď buďte vystěhovanci lékařem prohlédnuti. Nalodění buď odepřeno, když by podle výsledku lékařské prohlídky naloděním vzniklo nebezpečí pro život cestujícího nebo pro zdraví spolucestujících.

Zavazadla cestujících buďte podle potřeby desinfikována.

§ 30.

Další ustanovení ochranná.

Vláda se zmocňuje, aby pro dopravu vystěhovalců vydala nařízením ještě zvláštní ustanovení ochranná.

§ 31.

Zvláštní ustanovení pro dopravu mimo evropskou po moři.

a) Vystěhovalecké lodi.

Doprava po vodě smí se dít pouze loďmi pro dopravu vystěhovalců určenými a vhodnými a pro zamýšlenou plavbu úplně zařízenými, vypravenými a zásobenými. Lodi tyto musí míti na palubě lékaře, musí připouštěti rozdělení cestujících podle pohlaví a podléhati na místě odplutí policejní kontrole co do způsobilosti.

Podrobnější ustanovení o vystěhovaleckých lodích mohou býti vydána nařízením.

b) Průvodčí.

Podnikatel dopravy jest povinen na žádost ministerstva sociální péče a podle volby jeho vzíti na některou z lodí, které dopravují vystěhovance československé státní příslušnosti, osobu pověřenou dozorem nad zachováváním ustanovení tohoto zákona a prováděcích nařízení, a to celkem dvakrát v roce.

Průvodce tyto musí podnikatel cestou tam i zpět dopravovati a stravovati jako cestující II. třídy, a to zdarma, a nevrátí-li se loď přímo do přístavu, z něhož vyplula, je povinen hraditi náklady jejich zpětné dopravy do tohoto přístavu a jejich stravování.

c) Zpětná doprava nemajetných československých příslušníků.

Podnikatel dopravy jest povinen dopravit nemajetné československé státní příslušníky, jež československý zastupitelský úřad z nějakého důvodu pošle zpět do vlasti, za poloviční dopravné do některého přístavu evropské pevniny, československými vystěhovanci při cestách do vlasti používaného, pokud jejich počet v roce kalendářním nepřesahuje jednoho procenta vystěhovalců československé státní příslušnosti, které dopravil do téže země v roce předcházejícím.

d) Prodej lístků k další dopravě.

Zakazuje se prodávati vystěhovalcům před přistáním v zámořském přístavu jízdní lístky pro další dopravu z přístavu toho.

Tento zákaz se však netýká smluv, jimiž se podnikatel zavazuje zároveň k další dopravě ze zámořského přístavu, kde vystěhovalec vystupuje.

§ 32.

Vystěhovalecké útulky.

Podniky, mající za účel poskytovat vystěhovalcům přístřeší a stravu ve stanici sběrné nebo pohraniční, a podniky, které se zabývají byť i jen v určitém ročním období převážně přechováváním a stravováním vystěhovalců, potřebují k této činnosti zvláštního povolení ministra sociální péče, jež může býti kdykoli omezeno neb odvoláno, poruší-li podnik zákon nebo podmínky povolení.

Ministr sociální péče může z důvodů kontrolních, zdravotních a ochranných určitým podnikům přechovávání a stravování vystěhovalců zakázati.

IV. USTANOVENÍ TRESTNÍ, PROPADNUTÍ JISTOTY.

§ 33.

Svádění k vystěhovalectví.

1. Kdo svede někoho k vystěhování tím, že u něho lstivým předstíráním vyvolá omyl nebo jej úmyslně v omylu utvrdí, buď potrestán pro přečin tuhým vězením od tří měsíců do jednoho roku.

2. Kdo se toho činu dopustí po živnostensku, buď potrestán pro zločin žalářem od šesti měsíců do pěti let.

3. Kdo jiného úmyslně svede k vystěhování do státu neb území, kam je vystěhovalectví zakázáno, nebo veřejně, tiskopisy nebo rozšiřovanými spisy k vystěhování do takového státu neb území vybízí, anebo

4. kdo veřejně, tiskopisy neb rozšiřovanými spisy vychvaluje hospodářské, zdravotní nebo sociální poměry cizí země, aniž má pro to věrohodný podklad, způsobem, který může vyvolati nebo podporovati vystěhovalecké hnutí do této země, buď potrestán pro přestupek tuhým vězením od jednoho do šesti měsíců.

Ve všech případech může býti uznáno vedle trestu na svobodě na trest peněžitý do 100.000 Kč.

§ 34.

Ohrožování mladistvých.

Kdo najme osobu mladší 18 let k výdělečné práci v cizině bez souhlasu poručenského neb opatrovníckého úřadu, nebo kdo jí k tomu účelu do ciziny dopraví, buď potrestán pro přestupek tuhým vězením od jednoho do šesti měsíců. Vedle trestu na svobodě může býti uložen trest peněžitý do 20.000 Kč.

§ 35.

Obchod ženami.

1. Kdo osobu ženského pohlaví najme nebo dopraví do ciziny v úmyslu, aby jí bylo užito k chlípným účelům jiného, dopouští se přečinu a buď potrestán tuhým vězením od šesti měsíců do tří let; pokus je trestný.

2. Kdo osobu ženského pohlaví najme nebo dopraví do ciziny v úmyslu, aby jí bylo užito v cizině ke smilstvu po živnostensku provozovanému, nebo kdo u ní za účelem uvedeným v odstavci prvním vyvolá omyl o jejím pravém zaměstnání v cizině nebo ji v tomto omylu

úmyslně utvrdí, dopouští se zločinu a buď potrestán žalářem od jednoho do pěti let.

3. Vinník buď potrestán pro zločin těžkým žalářem od pěti do desíti let, dopustil-li se trestných činů v předchozích odstavcích uvedených na osobě pohlavně bezúhonné, nebo byl-li pro zločin podle předchozího odstavce již potrestán, a konečně, provozuje-li činy tyto po živnostensku.

4. Kdo se s někým spojí k provozování obchodu se ženami, buď potrestán, nejde-li o čin přísněji stíhaný, pro přečin tuhým vězením od šesti měsíců do tří let.

Ve všech případech odsouzení pro obchod ženami může býti uložen vedle trestu na svobodě trest peněžitý do 100.000 Kč.

Trestním ustanovením tohoto paragrafu podléhá také cizozemec, který se proviní obchodem ženami v cizině; buď potrestán soudy tuzemskými, nebude-li vydán.

§ 36.

Náhradní tresty a následky odsouzení.

Náhradní trest za trest peněžitý, uložený vedle hlavního trestu, nesmí převyšovati jednoho roku.

S odsouzením pro zločin podle § 33, č. 2., a pro trestné činy podle § 35 jsou spojeny tytéž právní následky jako s odsouzením pro přestupek podvodu. V oboru působnosti čl. V. z r. 1878 vysloví soud při odsouzení pro zločin nebo přečin ztrátu úřadu i dočasné odnětí politických práv.

§ 37.

Jiné trestné činy.

Kdo jedná proti ostatním ustanovením tohoto zákona nebo proti předpisům podle něho vydaným, potrestán buď, pokud nebude použito všeobecných trestních zákonů, vězením do tří měsíců nebo pokutou do 50.000 Kč. Vedle trestu na svobodě může býti uložena pokuta do 20.000 Kč.

Uložil-li se pokuta, buď zároveň pro případ její nedobytnosti vysloveno, jaký trest vězení nastoupí na její místo, při čemž buď vyměřeno zpravidla za každých 50 Kč vězení jednoho dne.

Náhradní trest za nedobytnou pokutu nesmí však převyšovati nejvyšší výměry při tom stanoveného trestu na svobodě.

Za trestné činy zástupce (§ 15) trestán buď se zástupcem také podnikatel dopravy, stal-li

se čin s jeho vědomím neb opominul-li při dozoru na zástupce, za daných poměrů možným, nebo při výběru jeho náležité péče.

§ 38.

Příslušnost.

Trestné činy podle §§ 33 až 35 přísluší souditi soudům; konati hlavní přelíčení o obžalobě pro trestný čin uvedený v § 35, č. 3., náleží soudu porotnímu.

Trestné činy uvedené v § 37 trestati budou politické úřady, řídíce se při tom všeobecnými ustanoveními o trestním řízení správním.

Ministerstvu sociální péče budte zasílány opisy všech rozsudků a opatření pro trestné činy v tomto zákoně uvedené.

§ 39.

Propadnutí jistoty.

Jedná-li podnikatel dopravy, jeho zmocněnec, zástupce nebo jiný zaměstnanec proti ustanovením tohoto zákona neb ustanovením podle něho vydaným, může ministr sociální péče prohlásiti, že jistota podnikatelova nebo zmocněnecova propadá, a to buď zcela nebo částečně.

V. USTANOVENÍ KONEČNÁ.

§ 40.

Státní smlouvy na ochranu vystěhovalců.

Vláda se zmocňuje, aby uzavřela a provedla smlouvy o vystěhovalectví a přistěhovalectví s jinými státy na základě vzájemnosti, jimiž by bylo zabezpečeno i na území států cizích zachovávání tohoto zákona a ustanovení podle něho vydaných.

§ 41.

Upotřebení dávek a pokut.

Dávky zapravené podle tohoto zákona, propadlé jistoty, pokud jich nebylo použito k náhradě způsobené škody, jakož i pokuty uložené podle § 37 plynou do státní pokladny.

§ 42.

Zpětný účinek na podniky dosavadní.

Ustanovení tohoto zákona platí také pro podniky, které sice v době, kdy zákon účinnosti nabude, jsou již oprávněny k činnosti, ale vyžadují podle ustanovení tohoto zákona povolení.

§ 43.

Výjimka ze živnostenského řádu.

Pokud některý podnik vyžaduje podle tohoto zákona povolení, nepodléhá ustanovením živnostenského řádu.

§ 44.

Zpětná doprava vystěhovalců při překaženém vystěhování.

Komu bylo podle tohoto zákona nebo jiného zákonného ustanovení ve vystěhování zabráněno, ten buď dopraven, nenajde-li zaopatření v místě pobytu, na místo zvolené jím nebo jeho zákonným zástupcem, nebo když nebylo žádné místo zvoleno, když volba místa sleduje zřejmě protizákonný účel, nebo když je proti jeho pobytu v místě zvoleném zákonná překážka, na místo, kde je podle vyšetření příslušné zprostředkovatelný práce příležitost k výdělku, nebo konečně do jeho domovské obce.

Aby byla zajištěna tato zpětná doprava osob, které již opustily území Československé republiky, může vláda na základě vzájemnosti uzavírat s jinými vládami úmluvy.

Náklady stravování a dopravy, nutné při použití tohoto paragrafu, budte hrazeny v případech, uvedených v § 20, podnikatelem dopravy, stalo-li se však vystěhování na základě zjednání podle § 6, majitelem povolení; mimo tyto případy nese zmíněné náklady, nemohou-li býti uhrazeny ze jmění osoby zpět dopravené neb osob k jejímu vydržování povinných, státní pokladna.

§ 45.

Úprava odjezdu vystěhovalců, ochrana repatriantů a zasilání peněz do vlasti.

Vláda se zmocňuje, aby z důvodů kontrolních, zdravotních a ochranných upravila nařízení odchod vystěhovalců z území Československé republiky, aby učinila potřebná opatření na ochranu vystěhovalců vracějících se do vlasti, jakož i aby vhodně upravila otázku ukládání úspor československých vystěhovalců v cizině a odesílání jich do vlasti.

§ 46.

Vystěhovalci ze států cizích.

Vláda se zmocňuje, aby vydala zejména z důvodů ochrany chudinské, bezpečnostní a zdravotní vhodná nařízení pro vstup a prů-

chod vystěhovalců ze států cizích, projíždějících územím Československé republiky.

§ 47.

Politické úřady na Slovensku a v Podkarpatské Rusi.

Pokud se v tomto zákoně mluví o úřadech politických, rozumějí se tím na Slovensku a v území Podkarpatské Rusi administrativní vrchnosti, tam pak, kde jde o výkon pravomoci trestní, administrativní policejní vrchnosti.

§ 48.

Počátek působnosti.

Zákon nabývá účinnosti 3 měsíce po svém vyhlášení.

Zároveň s počátkem působnosti tohoto zákona pozbývá platnosti zákon ze dne 21. ledna 1897, č. 27 ř. z., kterým vydána byla trestní ustanovení o provádění obchodů vystěhovalců, uherský zákon o vystěhovalcích zák. čl. II z r. 1909 a německý říšský zákon o vystěhovalcích ze dne 9. června 1897 (str. ř. z. 463 násl.).

Dosavadní právní ustanovení o omezení vystěhovalců, pokud odporují tomuto zákonu, se zrušují.

§ 49.

Provedení.

Ministru sociální péče se ukládá, aby zákon tento provedl, dohodna se se zúčastněnými ministry.

T. G. Masaryk v. r.

Dr. Beneš v. r.

Habrman v. r.

72.

Vyhláška ministra spravedlnosti
ze dne 22. února 1922

o pověření předsedy sedrie v Užhorodě výkonem agendy ve věcech advokátních na Podkarpatské Rusi.

Prozatímním výkonem agendy ve věcech advokátních na Podkarpatské Rusi pověřuje se podle § 8 a) zákona ze dne 31. ledna 1922, č. 40 Sb. z. a n., předseda sedrie v Užhorodě.

Dr. Dolanský v. r.

73.

Zákon ze dne 15. února 1922,

jímž se upravuje vyučování v naukách obchodních, v moderních jazycích, v krasopise, v těsnopise a ve psaní na stroji.

Národní shromáždění republiky Československé usneslo se na tomto zákoně:

HLAVA I.

O obchodních učilištích.

§ 1.

Obchodní učiliště jsou takové vyučovací ústavy, v nichž se při vyučování věnuje hlavní zřetel kupeckému počtářství, účetnictví, kupecké korespondenci v jazyce vyučovacím i v jazycích jiných, obchodní nauce, obchodnímu, živnostenskému i směnečnému právu a nauce o zboží.

§ 2.

Obchodní učiliště jsou:

1. veřejná,
2. soukromá.

Oddíl 1.

O veřejných učilištích obchodních.

§ 3.

Veřejná obchodní učiliště jsou ta, která jsou udržována

- a) státem,
- b) veřejnoprávními korporacemi.

§ 4.

Veřejná obchodní učiliště jsou: obchodní akademie, veřejná škola obchodní a veřejný jednoroční obchodní kurs.

Obchodní akademie jest učiliště čtyřleté, vybudované zásadně na nižší střední škole, veřejná obchodní škola jest učiliště dvouleté, po případě s připojeným ročníkem přípravným, a veřejný jednoroční obchodní kurs jest samostatné jednoroční obchodní učiliště.

K obchodní akademii a veřejné škole obchodní lze připojiti kurs pro abiturienty škol středních pod názvem „Abiturientský kurs při obchodní akademii (veřejné škole obchodní) v N.“ a jinaké kursy o jednoroční nebo kratší učební době pod názvem „Jednoroční (x-měsíční) kurs při obchodní akademii (veřejné škole obchodní) v N.“